

„къде е сега златниятъ ти престолъ? где е славата на богатството ти? где сж безценнитъ ти бисери и камъни и пѣстритъ ти златни одежди?“

За дворцовитъ тържества ни разказва Акрополитъ, който въ 1260 год. пристигналъ въ Търново като пратеникъ на Михаила VIII при царь Константина: „азъ отидохъ тамъ и прекарахъ нѣколко дни при него. По това време се случиха тъкмо празниците Рождество и Кръщение Христово, презъ които българскитъ царе най-вече се представятъ съ блѣсъкъ. Тогавашниятъ царь Константинъ пожела и азъ да присѣдствувамъ на всичко това. Като изпълнихъ това, съ което бѣхъ натоваренъ, напустнахъ Търново и се върнахъ при императора въ Нимфеонъ“³⁷.

Извънредно гостоприемни бивали българскитъ царе и при срещитъ си съ гръцкитъ владѣтели. Св. Сава, Немановиятъ синъ, на връщане отъ Палестиня умрѣлъ въ Търново като гостъ на Иванъ Асена II. Михаилъ заедно съ жена си и съ Андроникъ III се веселилъ въ Черномѣнъ презъ 1327 год. въ продължение на 8 дни. Кралъ Милутинъ веднажъ посетилъ Свето-слава, а Душанъ заедно съ жена си Елена дохождалъ съ цель да посети братъ ѝ Александра.

Споредъ разказа на Роберта де-Клари, преди да стане сватбата при бракосъчетанието на Мария съ императоръ Хенрихъ, 60 товарни животни вървѣли натоварени съ прикята на младата булка, която се състояла отъ злато, сребро, коприна и др. разкошни нѣща; всѣко животно било покрито съ червено кадифе, което се влачело задъ него на нѣколко метра. При бракосъчетанието въ 1337 г. на българския престолонаследникъ Михаилъ съ дъщерята на Андроника III въ Одринъ цѣли 8 дни имало пиршество извънъ града на „Комненова поляна“ край Тунджа, където сега вѣковни чинари, джбове, буки и явори хвъргатъ сѣнка по веселитъ поляни около разрушения Ески-сарай на старитъ турски султани. На деветия день българитъ си заминали за въ кѣщи, придружени отъ много гръцки велможи, нѣкои отъ които и останали въ новото отечество на младата царица³⁸.

Интересни сж подарѣцитъ, които поднесълъ Калоянъ на папата въ 1203 и 1204 г. г.³⁹ Архиепископъ Василий билъ изпратенъ съ злато, копринени материи, воскъ, сребро, коне и мулета; той, впрочемъ, не можалъ да стигне. Епископъ Власий донесълъ три двойно изтъкани аксамита (кадифе), златна чаша, два килограма перпери (монети), три сребърни блюда и единъ сребъренъ подносъ. Следъ коронацията пъкъ Калоянъ изпратилъ на папата, освенъ разкошни кадифени материи, още и една камила (camelum). Колко много сж ценили южнославянскитъ князе рѣдкитъ и опитомени животни, виждаме по подарѣцитъ, получени отъ императора Фридрихъ I въ Нишъ въ 1189 г. отъ сръбския жупанъ Немана: шесть тюлени, опитоменъ глиганъ и три домашни елени. А кралъ Андрей II Маджарски подарилъ на Стефана, Немановия синъ, при срещата си съ него въ Равна, наредъ съ чаши, одежди и коне, още и зъби и сарацински биволи⁴⁰.

Главно уловолствие за владѣтеля на България, както и навсѣкжде, билъ ловътъ. Когато пристигналъ въ Търново св. Сава, ведна следъ приветствията Иванъ Асенъ II заминалъ на ловъ въ своитъ владовища (дворы)⁴¹. Самиятъ ловъ се произвеждалъ съ соколи (крагуй) и кучета, съ хрътки и голѣми песове, славянското наименование на които (загаръ, ср. пол. ogarz, чеш. ohař) минало въ новогръцкия и албанския езици. За тѣхъ се грижели особени псари (въ Сърбия сжщо тъй псарь, старочеш. psář), наричани още и *песаци*⁴². Онзи пъкъ, който се грижилъ за соколитъ, по старобългарски се наричалъ *крагуяръ* (по сръбски — соколаръ, чеш. — соколникъ, гръцки — херакаръ). Ловътъ съ соколи е познатъ у насъ само по разказитъ и легендитъ отъ стари времена; обаче, въ Албания и въ Дебъръ, където още не е проникнала модерната